

ПРОГРАМ ВЛАДЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
ЗА МАНДАТНИ ПЕРИОД 2018-2022. ГОДИНА
МАНДАТАРА РАДОВАНА ВИШКОВИЋА

Поштована предсједнице Републике Српске,

Поштовани потпредсједници Републике Српске,

Поштовани предсједнице Народне скупштине Републике Српске,

Предсједавајући Предсједништва БиХ и представници институција БиХ из Републике Српске,

Уважени народни посланици,

Уважени вјерски великодостојници,

Ваше екселенције амбасадори,

Уважени гости,

Поштовани грађани Републике Српске,

Даме и господо,

Дозволите ми, прије свега, да кажем да је заиста велика част и привилегија, али и још већа одговорност стајати у овом цијењеном дому и тражити подршку од Вас, уважених народних посланика, за састав нове Владе Републике Српске и њен програм рада у наступајућем четворогодишњем периоду.

Влада Републике Српске на чијем челу је била садашња предсједница Републике остварила је веома запажене резултате у сложеним политичким, економским, па и међународним околностима. Посебан значај лежи у чињеници да су основни, стратешки правци

дјеловања у правцу политичке и институционалне стабилизације, економског напретка и реформи већ дефинисани и одређене нове Владе ће бити да се са свим успјешним активностима на јачању Републике Српске настави. Опште околности дјеловања нове Владе, посебно када је ријеч о политичким односима у Републици Српској, те односима са институцијама на нивоу БиХ, биће неупоредиво повољнији него у претходном периоду, чиме ће се новој Влади отворити шири простор да се примарно фокусира на економски просперитет Републике Српске. Наш заједнички циљ и задатак јесте јака, стабилна, просперитетна Република Српска, са пуним, дејтонским институционалним капацитетима, са којима ће бити у стању адекватно одговорити на све захтјеве њених грађана. То, наравно, не значи да се на том путу нећемо сусретати са бројним потешкоћама и изазовима, али позитивни трендови које биљежи Република Српска дају нам за право да чврсто вјерујемо да ће вријеме које је испред нас бити обиљежено даљим позитивним кретањима и економским напретком.

С тим у вези, дозволите ми да се кроз неколико реченица осврнем на основне макроекономске и фискалне показатеље, с обзиром да исти представљају полазну основу за политике које ће спроводити нова Влада Републике Српске. Представљајући Програм рада Владе Републике Српске за мандатни период 2014-2018. година, Предсједница Цвијановић је истакла да је стопа привредног раста мјера успјеха Владе. Стопе реалног раста бруто домаћег производа су од 2015. до 2017. године износиле 2,8%, 3,5% и 3,1%, респективно, а процјене за 2018. годину су 3,6%. Да је Влада предсједнице Цвијановић у потпуности испунила постављени циљ, доказује и чињеница да је већ 16 квартала узастопно остварен реални раст бруто домаћег производа, односно у мандатном периоду претходне Владе није било квартала у коме је забиљежено реално смањење бруто домаћег производа. И посебно желим истаћи, да је по први пут у 2017. години номинални бруто домаћи производ износио преко 10 милијарди КМ!

Покривеност увоза извозом је у мандату претходне Владе кретала се између 60 и 71%, уз повећање учешћа извоза у бруто домаћем производу на 35%. Тржиште рада и незапосленост је била одредница свих политика претходне Владе Републике Српске и због тога је посебно важно истаћи веома значајне резултате у овој области. Број запослених је по први пут у Републици Српској премашио 260.000. Анкетна стопа запослености од 38,7%, те анкетна стопа незапослености од 17,2% су најбоље вриједности од када се ови показатељи мјере у Републици Српској.

Од фискалних показатеља, учешће јавног дуга у бруто домаћем производу је са 46,7% 2015. године, смањено на 39,4% на крају 2018. године, док је учешће укупног дуга у бруто домаћем производу са 57,3% 2015. године смањено на 51,3% на крају 2018. године.

Уважени народни посланици,

Даме и господо,

Припремајући Програм рада нове Владе Републике Српске, који ћу данас да Вам представим, посебну пажњу посветили смо анализи свих економских и фискалних изазова и препрека који стоје пред Републиком Српском у наредном периоду. Вријеме у коме живимо пуно је изазова и ми на те изазове морамо да одговоримо храбро, одлучно и са јасном визијом куда идемо.

И поред одличних резултата на које сам се претходно једним дијелом осврнуо, засигурно је пред нама период у коме је потребно акценат са фискалних политика, пребацити на структурне реформе. Сматрам да нам тренутна и економска и фискална позиција Републике Српске, а посебно политичка позиција, по којој имамо проходност на свим нивоима власти, омогућава да своју пажњу усмјеримо првенствено

на структурне реформе, а све са циљем да унаприједимо конкурентност и побољшамо продуктивност привреде Републике Српске.

На свим политикама које нова Влада Републике Српске буде проводила, заједнички ћемо радити са пословном заједницом и синдикатом, те свим другим категоријама нашег друштва, на које се предложене политике буду односиле како би обезбједили широк консензус свих заинтересованих.

Посебно желим да истакнем да ћу се у свом раду у наредне четири године руководити са два кључна принципа, а то су стручност и одговорност. Желим, прије свега, да у свом тиму окупим стручне и одговорне људе, који ће на стручан и одговоран начин да приступе и свом послу. На исти начин, тражићу и да се на свим нивоима именују стручни и одговорни људи, чије ће једино мјерило вриједности бити остварени резултат. И наравно, веома детаљно ћемо пратити рад свих институција Републике, а посебно јавних предузећа, и нећу имати задршку да јавно укажем на кадрове са чијим резултатима нисам задовољан.

Поред стручности и одговорности, веома важна је и транспарентност рада свих институција Републике и јавних предузећа, те транспарентност рада сваког појединца у јавном сектору, како би благовремено могли да реагујемо на све девијације које буду уочене. У том смислу, очекујем пуну подршку и од свих Вас, народних посланика, пословне заједнице, синдиката, академске заједнице, медија, те сваког грађанина наше Републике, који ћете аргументовано указати на све оне појаве које нису у складу са нашим заједничким договорима и политикама.

Желим да сви заједно стручно и одговорно радимо на изградњи боље и љепше Републике. У свим сегментима нашег друштва засигурно постоји могућност да се неке ствари додатно унаприједи и побољшају. Због тога сам много више заинтересован да у свакој области направимо „десет малих корака“, него да правимо мање „великих скокова“. А

посебно нисам заинтересован за популистичке мјере, већ искључиво за системска рјешења. То ће у неким случајевима захтијевати додатно вријеме за анализу и идентификацију мјера, али ће засигурно допринијети ефикаснијој и ефективнијој реформи дате области.

Уважени народни посланици,

Даме и господо,

анализирајући веома детаљно економску и фискалну позицију Републике Српске, постоје препреке и изазови које је потребно отклонити у наредном периоду, како би унаприједили конкурентност и побољшали продуктивност привреде Републике Српске, што је кључно за побољшање економског статуса сваког појединца.

С тим у вези, **кључне препреке** које смо идентификовали и на чијем отклањању ће бити акценат нове Владе Републике Српске су:

- 1) Низак ниво конкурентности и продуктивности привреде;**
- 2) Фискално преиздашан здравствени сектор, који акумулира неизмирене обавезе;**
- 3) Неефикасан јавни сектор;**
- 4) Неусклађеност образовања и тржишта рада, са израженом структурном незапослености; те**
- 5) Неодржива демографска „слика“ Републике.**

Неконкурентна привреда додатно је угрожена и погођена нелојалном конкуренцијом, због пословних субјеката који послују у сивој зони. Нехармонизован привредни амбијент између Републике Српске и Федерације БиХ, неријетко утиче на конкурентност. Поред тога, фиксни девизни курс препрека је за извознике када је ријеч о међународном тржишту, а поред тога и различите баријере приликом извоза роба, негативно утичу на конкурентност привреде Републике

Српске. Незадовољавајући ниво и квалитет научне продуктивности, те застарјела и нефикасна структура привреде, утичу на недовољан раст продуктивности привреде Републике Српске. С друге стране продуктивност у суштини може бити једини реалан економски «путоказ» за могуће повећање плата.

Здравствени сектор је оптерећен неадекватном мрежом здравствених установа, демографском структуром становништва, која веома неповољно утиче на његову одрживост, великом неефикасношћу система, а у исто вријеме и са његовом превеликом солидарношћу и социјалном осјетљивошћу, која у многоне превазилази пакет услуга који је оптималан, у складу са доприносом сваког појединца систему.

Нефикасност јавног сектора огледа се првенствено у неефикасности јавних предузећа, а постоји простор и за унапређење јавне управе Републике Српске, првенствено мислим на њену дигитализацију. На тај начин учинићемо јавну управу ефикаснијом и ефективнијом, а можда и што је најважније хуманијом, односно доступнијом свим грађанима Републике Српске. Реформу јавних предузећа посматраћемо кроз три сегмента, односно, јавна предузећа која захтјевају буџетску подршку, комунална јавна предузећа у власништву јединица локалне самоуправе, те стратешка јавна предузећа од којих се очекује да буду профитабилна и да буду један од извора прихода Буџета Републике, чија реформа мора да буде пажљиво спроведена у циљу ефикаснијег и продуктивнијег пословања, а све са циљем остваривања адекватне добити.

Неусклађеност образовања и тржишта рада доводи до структурне незапослености, негативно утиче на конкурентност и продуктивност привредних субјеката, доводи до нерационалне употребе ресурса, а са друге стране повећава и трошкове привредним субјектима како би преквалификовали кадар. У области високог образовања, школујући кадар за занимања за којим Република нема потребе, ствара се искривљена слика на тржишту рада и ствара незадовољство оних који

завршавају факултете за којим тржиште рада нема потребу. Уједно, Завод за запошљавање је преоптерећен административним пословима и није у пуној функцији посредовања у запошљавању и спровођења мјера активне политике запошљавања.

Демографска слика Републике Српске, дугорочно посматрано, представља кључни проблем са којим се Република Српска суочава и тек ће се суочавати. Негативни демографски трендови, дугорочно погоршавају позицију тржишта рада и фискалну позицију и одрживост свих буџетских давања, смањујући понуду радне снаге и доводећи до старења популације. Посебне проблеме негативне демографске прилике узрокују фондовима социјалне заштите и утичу на адекватност укупних социјалних давања. Ако се томе још додају и трендови миграција становништва, онда негативна демографска слика захтијева да у свим нашим политикама у наредном периоду, политике које утичу на побољшање услова који ће довести до задржавања становништва на просторима Републике Српске, те на повећање стопе укупног фертилитета, морају да имају приоритет и буду у првом плану.

На основу идентификованих препрека, кључне реформске области које ће бити у фокусу нове Владе Републике Српске можемо дефинисати кроз **седам приоритета**:

- 1) Повећање конкурентности и продуктивности привреде Републике Српске са циљем повећања плата;**
- 2) Одржив здравствени систем;**
- 3) Ефикасан укупан јавни сектор;**
- 4) Образовни систем и тржиште рада прилагођени потребама привреде;**
- 5) Побољшање демографске позиције Републике Српске;**
- 6) Истраживање, развој, иновације и дигитална економија;**
те

7) Европске интеграције, регионална и међународна сарадња.

Желим одмах сада да нагласим да заштита људских права и безбједност наших грађана је наш приоритет који је укључен у све наше политике и зато га нећемо посебно издвајати. Заштита људских права подразумијева борбу против криминала и корупције, инсистирање на убрзању судских поступака, посвећеност људским и мањинским правима, осјетљивим групама и социјалној инклузији, а посебно ћемо инсистирати на залагању за мир, стабилност и безбједност.

Такође, популација омладине, пензионера, инвалида и борачке категорије су категорије становништва према којима ће се и нова Влада Републике Српске односити са посебном пажњом и уважавањем.

Реализацијом планираних политика, желимо обезбиједити додатну економску, фискалну и финансијску стабилност Републике, а тиме и дугорочно побољшање положаја свих категорија друштва.

Уважени народни посланици,

даме и господо,

дозволите ми да Вам у наставку представим политике нове Владе Републике Српске, по сваком од претходно дефинисаних седам приоритета.

1. ПОВЕЋАЊЕ КОНКУРЕНТНОСТИ И ПРОДУКТИВНОСТИ ПРИВРЕДЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ СА ЦИЉЕМ ПОВЕЋАЊА ПЛАТА

Први приоритет, повећање конкурентности и продуктивности привреде Републике Српске са циљем повећања плата биће реализован кроз следеће мјере:

- 1. Смањење оптерећења привреде;**
- 2. Смањење сиве економије;**
- 3. Повећање конкурентности привреде;**
- 4. Реформу Инвестиционо-развојне банке Републике Српске и Гарантног фонда Републике Српске;**
- 5. Побољшање доступности финансијских средстава;**
- 6. Секторске политике; те**
- 7. Изградњу инфраструктуре.**

Смањење оптерећења привреде требало би у значајној мјери да повећа конкурентност привреде Републике Српске, а исто ћемо провести првенствено реализацијом већ договорених мјера кроз Меморандум из децембра 2017. године. Првенствено мислим на смањење непореских давања, која су дефинисана у Регистру пореских и непореских давања, а за које наша анализа, коју ћемо урадити заједно са пословном заједницом, покаже да нису оправдана. Поред тога, смањење оптерећења провешћемо и кроз растерећење послодаваца плаћања породилског боловања у бруто износу, динамиком која је дефинисана Меморандумом. Подстицање за додатно запошљавање биће настављено кроз поврат уплаћених пореза и доприноса на крају године за новозапсолене раднике у претходној години. Заједно са пословном заједницом разрадићемо и модел да повећање плата у једној години посредно доведе до смањења оптерећења рада, стимулишући на тај начин повећање плата у реалном сектору. Посебну пажњу кроз нашу подршку посветићемо отварању радних мјеста

за високо-квалификоване кадрове у привреди. Намјера Владе Републике Српске да заједнички са другим нивоима власти у БиХ изврши значајније смањење оптерећења привреде у претходном периоду, кроз корекције пореза на потрошњу, није реализована, али ћемо, у сарадњи са пословном заједницом, Савезом општина и градова и другим нивоима власти у БиХ, урадити, прије свега, детаљну анализу и испитати све аспекте ове структурне мјере, како би могли заузети коначан став и по овом приједлогу.

Сива економија, са једне стране, у значајној мјери угрожава конкурентност привредних субјеката који редовно измирују своје обавезе према држави, доводећи до нелојалне конкуренције на тржишту, а са друге стране, смањујући буџетске приходе, негативно утиче на фискалну одрживост, првенствено фондова социјалне сигурности. С тим у вези, проблему сиве економије Влада Републике Српске посветиће посебну пажњу, кроз планске и редовне контроле пословања привредних субјеката, контроле исплате плата запосленима, те праћење и објављивање података о просјечним примањима и укупној добити по привредним гранама.

Пооштрићемо контроле Пореске управе Републике Српске и Инспектората, првенствено базирајући се на непријављени рад и пријављени рад на 2 или 4 сата, те на непријављене дјелатности. Увешћемо обавезу јавног објављивања просјечне исплаћене плате у привредном друштву, за сваког послодавца и то путем портала Пореске управе Републике Српске.

Уједно, измјенићемо потребну законску регулативу и сваки облик кршења прописа који доводи до директне или индиректне утаје пореза третираћемо као кривично дјело.

У циљу олакшања пословања привреди, кроз смањење административне оптерећености, извршићемо реформу Инспектората Републике Српске, обједињујући све инспекције у Републици, како би се избјегле дупле контроле, односно преклапање надлежности општинских и републичких инспекција, те и сам рад Инспектората учинили ефикаснијим и ефективнијим.

Према свим нашим анализама, посебан извор сиве економије, везан за исплату плата „на црно“ или популарно речено „на руке“, представља извлачење добити из предузећа, која је опорезована само са 10% порезом на добит. Како би смањили привлачност овог извора за финансирање исплате плата „на црно“, заједно са Владом Федерације БиХ радићемо на поновном увођењу опорезивања дивиденде, кроз Закон о порезу на доходак.

Измјенама правила о плаћању готовим новцем сузићемо обим пословања готовим новцем, што подразумијева да се онемогући плаћање готовим новцем у оквиру пословања било правних лица било предузетника. Једини облик плаћања готовим новцем би остао у оквиру плаћања физичких лица, односно куповине роба и услуга уз одређене изузетке, што би требало у значајној мјери да доведе до смањења сиве економије и смањи нелојалну конкуренцију на тржишту.

Сузбијањем сиве економије и редефинисањем пореске политике отвара се простор за повећање плата запослених, односно стимулишу се послодавци да исплаћују веће плате.

Повећање конкурентности привреде извршићемо првенствено измјеном и унапређењем законске регулативе у области споразумног вансудског финансијског реструктурирања и закона о ликвидационом поступку, са циљем смањења трошкова и убрзања поступка затварања привредних друштава.

Системско рјешење питања подстицаја ријешимо доношењем Закона о подстицајима којим ће се дефинисати врсте и обим подстицаја, услови за добијање ове врсте подршке, субјекти који остварују право на подстицаје и аутоматизовати поступак расподјеле сходно испуњеним условима, односно креирање Регистра свих подстицаја.

Активираћемо рад Одбора за регулаторну реформу као тијела које је задужено за разматрање подзаконских аката од значаја за привреду са циљем њихове анализе и процјене утицаја на пословне субјекте прије усвајања самог акта.

Инвестиционо-развојна банка Републике Српске и Гарантни фонд Републике Српске имали су значајну улогу у ублажавању свјетске економске кризе која је погодила и Републику Српску 2009. године, те њених последица који су након тога услиједиле. Међутим, након десет година од оснивања, услови на финансијском тржишту су значајно измјењени и исто се одликује великом капитализацијом и ниским каматним стопама. У таквим, измјењеним околностима, потребно је изнаћи нову улогу Инвестиционо-развојне банке Републике Српске и Гарантног фонда Републике Српске. С тим у вези, дефинисаћемо нови концепт развојне банке, која ће бити подршка првенствено за улагање у нове технологије, уз стриктно прописане услове, како би се онемогућиле злоупотребе, а Гарантни фонд ћемо отворити да буде гарант и за задуживање привредних субјеката и на тржишту капитала и тржишту новца Републике Српске. На тај начин, подстицаћемо развој привреде која се базира на новим, напредним технологијама, а уједно омогућити и додатни развој тржишта капитала и тржишта новца, стварајући прилику привредним субјектима да прибаве потребни капитал по најповољнијим условима, подешавајући самостално динамику отплате која им је оптимална.

У области корпоративног управљања предузећима из портфеља Акцијског фонда Републике Српске и Фонда за реституцију Републике Српске, која је повјерена на управљање Инвестиционо-развојној банци Републике Српске, промјенићемо концепт управљања и инсистирати на пуној одговорности управљача, по моделу како то ради Друштво за управљање Пензијским резервним фондом Републике Српске.

Тржиште капитала и тржиште новца Републике Српске су у претходних седам година били значајан извор за обезбјеђење финансирања и подршку ликвидности првенствено Буџета Републике Српске кроз дужничке хартије од вриједности. Међутим, тржиште власничких хартија од вриједности није имало своју кључну улогу, односно није било искоришћено као најповољнији извор додатног капитала за развој привредних друштава. Намјера Владе Републике Српске јесте да кроз нове производе и додатну едукацију на тржишту власничких хартија од вриједности, тржиште учинимо привлачнијим, а процедуре ефикаснијим и ефективнијим, омогућавајући да се и награђивање радника врши кроз учешће у власништву привредних друштава. На тај начин повећаћемо њихов осјећај одговорности и припадности привредном друштву, повећати заинтересованост запослених за дугорочни остатак у датом привредном субјекту, те **побољшати доступности финансијских средстава** привреди.

Анализи **секторских политика Влада Републике Српске** је, заједно са Привредном комором и Унијом удружења послодаваца, посветила посебну пажњу у 2018. години, што је имало за резултат и израду Смјерница за развој привреде. Сви проблеми који су тада идентификовани и све смјернице које су тада предложене, у значајној мјери су ми помогли у дефинисању основних секторских политика.

У области **пољопривреде и прехранбене индустрије** наш циљ је системски и ефикасно подржана домаћа примарна пољопривредна производња и прехранбена индустрија у циљу подизања конкурентности сектора. Кључне препреке за раст и конкурентност се огледају у недовољно ефикасном систему подстицаја. Социјална компонента подршке руралним подручјима није раздвојена од системске подршке пољопривредним произвођачима, недовољно је увезана домаћа пољопривредна производња са домаћом прехранбеном индустријом, а ветеринарска служба није довољно ефикасна, на начин да пружи системску и квалитетну подршку цијелом сектору, уз недостатак лабораторија, односно акредитованих лабораторијских метода. Посебан проблем представља недовољна технолошка развијеност пољопривреде.

Како би отклонили претходно идентификоване препреке у области пољопривреде и прехранбене индустрије, увешћемо информациони систем за идентификацију земљишних парцела као основни предуслов за праћење реализације подстицаја по хектару пријављене површине, успоставићемо систем идентификације животиња као основ за планирање подстицаја по квалитетнијем принципу, односно подстицаја по грлу, успоставићемо систем праћења резултата пољопривредних газдинстава и на бази тих података анализирати оправданост подстицања одређених култура, повећаћемо подстицаје за капиталне инвестиције у пољопривреди, увезаћемо домаћу примарну производњу и домаћу прехранбену индустрију, на начин да се подстицај даје прерађивачима када купују домаћу сировину, те подржати стварање домаће сировинске основе, уз повећање употребе пољопривредних производа домаћег поријекла у прехранбеној индустрији. Према томе, аграрни буџет ћемо користити за генерисање прихода, а не за социјална давања. Радићемо и на реструктурирању пољопривредне производње у смислу већег учешћа органске производње, која има велике тржишне потенцијале на

територији Европске уније. Унаприједићемо стање у ветеринарској служби, на начин да ревидирамо, поједноставимо и досљедно примјенимо контролу кретања и клања домаћих животиња као услов за успостављање ефикасног система слједивости црвеног и других врста меса, а ријешимо и питање лабораторија за сертификацију. Иницираћемо мјере заштите домаће производње и унапређење спољно-трговинског пословања. Успоставићемо координацију активности свих институција и административних нивоа који су надлежни за поједине сегменте руралног развоја и заједнички планирати трошење средства за финансирање руралног развоја из више извора. Реафирмираћемо концепт задругарства на новим и здравим основама, а уједно и дефинисати репрезентативност пољопривредних произвођача. Успоставићемо системски дијалог и сарадњу између пољопривредних произвођача, науке и ресорног министарства, односно унаприједити сарадњу пољопривредних произвођача и образовних институција.

У области **дрвопрерађивачке индустрије** наш циљ је да повећамо степен обраде производа дрвопрерађивача, који ће бити извозно оријентисани и који ће производњу заснивати на савременим технологијама са квалитетним и добро плаћеним кадром. Тренутно, дрвопрерађивачи као кључни проблем истичу проблем расподеле дрвних сортимената, што финалним дрвопрерађивачима не даје сигурност у снабдијевању довољним количинама сировине, неконтролисани извоз високовриједне сировине, те недостатак квалитетног кадра.

С тим у вези, Влада Републике Српске инсистираће на потписивању Оквирних уговора за временски период од 5 година са најзначајнијим дрвопрерађивачима високог степена финализације, у складу са важећим критеријумима за расподелу дрвних сортимената, а израдићемо и усаглашени план расподеле шумских дрвних сортимената и

контролисати његову реализацију од стране Владе Републике Српске, сходно Одлуци о утврђивању критеријума и начина расподјеле шумских дрвних сортимената. Од Јавног предузећа „Шуме Републике Српске“ тражићемо да обавезно достављају Влади Републике Српске мјесечне извјештаје о уговореним и реализованим количинама шумских дрвних сортимената, инсистираћемо на стриктном поштивању уговорених обавеза када је у питању испорука шумских дрвних сортимената и по питању динамике и по питању квалитета сировине, те тражити јавно објављивање података о дрвопрерађивачима, који су бодовани приликом утврђивања и расподјеле количина шумских дрвних сортимената. Истрајаћемо на иницијативи Владе Републике Српске и Федерације БиХ у смислу системског приступа забрани извоза сировине. Радићемо на промјени уписне политике, те промоцији и стипендирању занимања који требају дрвопрерађивачима.

Нова Влада Републике Српске ће у правцу рјешавања идентификованих проблема у области дрвопрерађивачке индустрије, истражити најбоље примјере увођења информационог система, које су урадиле земље региона. Као такав примјер истакао бих примјер Републике Хрватске, који ћемо додатно проучити, и ако се покаже као добар и примјењив, исти ћемо на сличан начин имплементирати и у Јавном предузећу „Шуме Републике Српске“.

У области **металске и електро индустрије** наш циљ је повећање конкурентности домаћих произвођача и њихових извозних перформанси. Кључна ограничења са којим се сусрећу привредници из ове области односе се на низак ниво конкурентности услед недовољних улагања у технолошки развој и едукацију запослених, недостатак системских мјера за подстицање извоза, увођење нових технологија и иновација, неуезаност привредних субјеката у погледу сарадње код креирања

финалног производа, недостатак властитих производа и брендова, те недостатак квалитетног кадра и одлив истог.

У циљу повећања конкурентности привредних субјеката из области металске и електро индустрије, Влада Републике Српске ће креирати системске мјере, као и за друге области привреде, а које су везане за подстицање извоза, увођење нових технологија и иновација, те креирање конкретних програма промоције и наступа на иностраном тржишту. Смањењем оптерећења привреде повећаћемо конкурентност и ове области привреде, те створити услове за повећање плата, што ће уз реформу образовања омогућити рјешавање и проблема квалитетног кадра.

У области **индустрије текстила, коже и обуће** наш циљ је подићи ефикасност и конкурентност сектора кроз технолошки развој, развој конкурентне базне индустрије и развој властитог производа. Системски проблеми сектора су готово слични као и код других области индустрије.

Влада Републике Српске ће кроз смањење оптерећења привреде утицати на повећање конкурентности и овог сектора, који је у претходном периоду већ значајно заштићен мјерама Владе Републике Српске. Поред тога, подржаћемо развој базне индустрије, како би смањили зависност од увоза, те на тај начин обезбједили властите сировине за развој властитог производа. Покренућемо Пројекат опремања средњих школа уз истовремену промоцију занимања, те увести практичну наставу у школама.

У области **грађевинарства и индустрије грађевинског материјала** наш циљ је јачање конкурентности сектора уз коришћење сопствених ресурса, с крајњим циљем да област грађевинарства постане иновативна и задовољава потребе грађана и економије Републике Српске

на ефикасан начин. За дугорочни опстанак и развој сектора грађевинарства неопходни су квалитетни људски ресурси, које у великој мјери одређује квалитет образовног система. Због тога ћемо образовни систем прилагодити потребама привреде за недостајућа занимања, а уједно ћемо, у сарадњи са пословном заједницом, обезбједити и краткорочне обуке, како би се осигурао недостајући број радника у овом сектору. Приликом издавања лиценци за правна и физичка лица изједначићемо критерије са замљама из окружења, како би сузбили нелојалну конкуренцију.

У области **енергетике**, Мјешовити холдинг „Електропривреда Републике Српске“ мора да унифицира и оптимизира своје радне процесе и своју макро и унутрашњу организацију, прилагођену отвореној конкуренцији на слободном тржишту електричне енергије у складу са Трећим енергетским пакетом Европске уније. То ће бити приоритет у наредном периоду како би МХ ЕРС прилагодио свој рад новим захтјевима тржишта и како би се реорганизовао, као што су то већ учиниле остале електропривреде у окружењу. С тим у вези, МХ ЕРС ће морати да послује на либерализованом тржишту, али не на уштрб домаћинстава, као потрошача електричне енергије који ће и даље да уживају мјере максималне заштите у систему јавне услуге. МХ ЕРС ће да настави са рационализацијом пословања производних предузећа, као и електродистрибуција, а прије свега да смањује дистрибутивне губитке и да инвестира у развој дистрибутивне мреже у Републици Српској.

У најкраћем могућем року донијећемо нови Закон о електричној енергији Републике Српске као претпоставку нормативног уређења слободног тржишта електричне енергије у Републици Српској и будуће реорганизације МХ ЕРС. Са овим Законом ћемо усагласити и друге законе како би омогућили његову примјену у пуном капацитету, а све у

циљу стварања правног оквира за реформе које ће се провести у електроенергетском сектору.

Од најзначајнијих инвестиција у области енергетике у наредном периоду истаћи ћу њих неколико.

Хидроелектрана Дабар, снаге 156 MW налази се у каскадном сливу Система хидроелектрана Требишњице, и купи слив вода Горњих Хоризоната Херцеговине, чиме не само да производи сопствене гигават/сате већ исту воду прелива на Билећко језеро, повећава производњу на ХЕ Требиње и отвара могућност за завршетак пројекта ХЕ Дубровник 2 између Електропривреде Републике Српске (ЕПРС) и Хрватске Електропривреде. Почетак изградње планиран је 2019. године, а завршетак 2021. године. Инвестициона вриједност је око 240 милиона евра, а до сада је урађено око 70 милиона евра.

Изградњом ХЕ Дабар, доток на акумулацији Билећа ће се повећати за нових 105 метара кубних у секунди, што имплицира повећање капацитета и снаге за постојећа 3 генератора у *ХЕ Требиње*. Очекује се објава овог тендера у наредним мјесецима чиме ће ХЕ Требиње повећати снагу, производне капацитете и поново продужити животни вијек опреме за нових 40 година. Динамика реализације је везана за динамику код ХЕ Дабар, а инвестициона вриједност је око 40 милиона евра.

Претходни пројекти обезбеђују велики доток воде, који је пројектован још 1984. године за доградњу и завршетак *ХЕ Дубровник 2*, за два нова агрегата. Хрватска електропривреда и Електропривреда Републике Српске израдили су 2015. године студију за правни и финансијски модел ове изградње. С тим у вези, поново ћемо покренути разговре са надлежним институцијама и министарствима Републике Хрватске, јер је реализација овог пројекта од велике важности за обадвије електропривреде. Инвестициона вриједност пројекта је око 150 милиона евра.

Идејни пројекат за изградњу *ХЕ Бук Бијела* радио је Институт Јарослав Черни из Београда и пројектовао је електрану од 93,52 MW, на основу чега су издате потребне сагласности и еколошка дозвола. Формирано је предузеће са сједиштем у Фочи. Инвестициона вриједност пројекта је око 100 милиона евра, а већ је уложено више од 4 милиона евра. Интерес за финансирање су већ истакли Европска банка за обнову и изградњу, Европска инвестициона банка и Свјетска банка. ХЕ Бук Бијела је сврстана у приоритетне енергетске објекте који треба да се граде. Тендер за извођење радова ће бити расписан у првој половини 2019. године.

У јулу 2018. године потписан је споразум о заједничкој изградњи *ХЕ Фоча* и *ХЕ Пауници*, између Електропривреде Републике Српске и Електропривреде Србије. Електропривреда Републике Српске треба да поднесе Влади Републике Српске самоиницијативну понуду за додјелу концесије. Обзиром да се ради о међуграничним пројектима потребно је ангажовање најкомпетентнијег међународног тима, јер је потребно задовољити више међународних правних статусних докумената. Инвестициона вриједност ова два пројекта је око 200 милиона евра.

У области **трговине**, у оквиру Стратегије развоја трговине Републике Српске до 2022. године, као стратешки циљеви, идентификовани су, између осталог, стварање ефикасног институционалног и законодавног оквира за развој трговине Републике Српске и унапређење и стимулисање конкурентности домаћих привредних друштава и њихових производа. У складу са наведеним циљевима, Влада Републике Српске ће инсистирати на већој сарадњи трговине, трговинских ланаца и домаћих произвођача, пружити подршку развоју домаће производње и финалних производа, те развоју брэнда производа.

У области **туризма**, циљ Владе Републике Српске је да изузетан природни и културни потенцијал ставимо у функцију туристичке понуде и ускладимо га са модерним захтјевима свјетског тржишта. С тим у вези, комплетираћемо садржај туристичке структуре у свим дестинацијама које имају туристички потенцијал, финализирати таргетирање кључних области у туризму у појединим регионима и дефинисати мјере подршке, те на основу тога формирати више обједињених туристичких производа Републике Српске. Уједно, подстицаћемо кластеризацију у области туризма.

Посебно желим да истакнем да је по питању Јахорине и зимског туризма у претходној години направљен значајан искорак. Ове сезоне пуштен је у рад и систем за вјештачко осњежавање. Сви наши напори у наредном периоду ићи ће у правцу додатног унапређења понуде на Јахорини, не само кроз продужавање зимске сезоне, већ и кроз подршку за развој туристичких производа током цијеле године.

Поред изградње електроенергетских објеката, о којима сам претходно говорио, желим да истакнем да ће **изградња саобраћајне инфраструктуре** бити кључни приоритет Владе Републике Српске, гдје прије свега мислим на изградњу мреже аутопутева, брзих путева, обилазница око већих градова, мостова, те рехабилитацију постојеће путне и жељезничке мреже, као и реструктуирање и модернизацију жељезничке инфраструктуре.

Аутопут Бања Лука – Градишка ће се повезати са аутопутем на коридору десет изградњом моста на ријечи Сави код Градишке. Изградња моста ће се финансирати у омјеру 50:50 између Републике Хрватске и Републике Српске. Хрватске аутоцесте су извршиле расписивање међународног јавног позива за избор извођача радова и надзор над извођењем, те се након окончања јавног позива у 2019. години очекује почетак изградње моста.

Дионица *Аутопута Бања Лука-Приједор-Нови Град* ће бити западни дио будуће попречне везе кроз територију Републике Српске на правцу исток-запад, што ће представљати једну од основних друмских веза унутар Републике Српске. Након што је проведен преговарачки поступак за додјелу концесије за изградњу прве фазе, дионица Бања Лука - Приједор, у дужини од 42 километра, концесионар је уплатио једнократну концесиону накнаду у износу од 8,7 милиона КМ, Уговор о додјели концесије је потписан 13. децембра 2018. године, а рок за изградњу аутопута је 5 година.

Аутопут на Коридору Vc највећи је пројекат транспортне инфраструктуре у БиХ и један од најважнијих у Југоисточној Европи. Коридор Vc је огранак паневропског коридора V који спаја Будимпешту са луком Плоче у Хрватској. На подручју Републике Српске, Коридор Vc пролази кроз општине Добој, Модрича и Вукосавље, у укупној дужини од 46,58 километара. У току је избор извођача радова за изградњу 6 километара аутопута од Јоховца до Руданке. Почетак изградње се очекује у 2019. години.

Стратегијом развоја јавних путева у Републици Српској предвиђена је изградња *аутопута од Коридора Vc, односно од Вукосавља, преко Брчког до Бијељине и границе са Србијом*. У току су преговори са потенцијалним партнерима о изградњи овог аутопута.

Исто тако предвиђена је изградња *брзог пута Бијељина – Зворник – Милићи – Хан Пијесак – Соколац*. Тренутно је у току израда Генералног пројекта за изградњу, а Уговор за израду Генералног пројекта је потписан 04. децембра 2018. године и рок за израду је годину дана од дана потписивања Уговора.

Просторним планом Републике Српске и Стратегијом развоја јавних путева у Републици Српској планирана је изградња *брзог пута Источно Сарајево-Вишеград-Вардиште*. Тренутно је у току јавна

набавка за израду пројектне документације за планирани брзи пут који се финансира из бесповратних средстава Европске комисије.

У току је рјешавање имовинских односа, за изградњу *магистралног пута Фоча – Шћепан Поље са међудржавним мостом*. Паралелно радимо на дефинисању међудржавног споразума између БиХ и Црне Горе и проналажењу извора финансирања за изградњу овог пута у дужини 19 километара, за који постоји сва техничка документација.

Такође, у току је рјешавање имовинских односа за изградњу *регионалног пута Невесиње – Берковићи*, у дужини 17 километара, за који постоји сва техничка документација и обезбијеђена средства за финансирање. Очекује се почетак изградње у 2019. години.

2. ОДРЖИВ ЗДРАВСТВЕНИ СИСТЕМ

Уважени народни посланици,

Даме и господо,

Здравствени систем Републике Српске кумулира неизмирене обавезе, а уједно није дио буџетског система Републике Српске, чиме је значајно умањена његова фискална дисциплина. С тим у вези, још у септембру 2015. године отпочело се са реформом здравственог система, у сарадњи са експертима Свјетске банке, која је дефинисана у четири фазе, а то су: анализа неизмирених обавеза, увођење трезорског система у здравствене установе и Фонд здравственог осигурања Републике Српске, нормирање мреже здравствених установа и изналагање нових модела финансирања здравственог система. До сада је завршена прва фаза и отпочео је пилот пројекат увођења трезорског система у здравствене установе.

Кључни проблем здравственог система Републике Српске јесте фискално преиздашан и неререформисан здравствени сектор, који акумулира неизмирене обавезе, те посебно подјела надлежности између различитих актера у систему, што онемогућава јасно утврђивање пуне одговорности.

Одржив здравствени систем биће успостављен реализацијом следећих мјера:

- 1. Дефинисањем јасне одговорности свих актера здравственог система;**
- 2. Дефинисањем и досљедним спровођењем мјера које ће „зауставити крварење“ здравственог система;**
- 3. Анализом укупних обавеза здравственог система;**

4. Дефинисањем модела и спровођењем мјера за измирење неизмирених обавеза у здравственом систему;
5. Увођењем фискалне одговорности и транспарентности у све институције здравственог система;
6. Нормирањем и успостављањем нове мреже здравствених установа;
7. Изналажењем нових модела финансирања здравственог система и дефинисањем више „пакета“ здравствене заштите; те
8. Изградњом неопходне здравствене инфраструктуре.

Дефинисањем јасне одговорности свих актера здравственог система првенствено ћемо извршити повезивање сваке здравствене установе са њеним оснивачем, инсистирајући да оснивач и управљач установом преузме пуну одговорност за њено управљање. Поред тога, ресорно министарство и Фонд здравственог осигурања Републике Српске морају да преузму пуну одговорност за контроле пословања здравствених установа, уз инсистирање да се средства Фонда расподјељују искључиво уз пуно уважавање принципа извршења послова, као јединог мјерила и критеријума расподјеле. Наравно, незаобилазан актер у цијелом систему је и Пореска управа Републике Српске, те све мјере везане за смањење сиве економије, које ће довести до веће наплате јавних прихода.

Како би се створили услови за увођење здравствених установа и Фонда здравственог осигурања у трезорски систем пословања, те на тај начин повећала фискална одговорност, потребно је прије тога **дефинисати и досљедно спровести мјере које ће „зауставити крварење“ здравственог система**, односно додатно стварање неизмирених обавеза. С тим у вези, приступићемо анализи пословања сваке здравствене установе појединачно, као и анализи пословања Фонда

здравственог осигурања, уважавајући специфичности и разлоге који су довели до настанка и кумулирања неизмирених обавеза, те стриктној реализацији дефинисаних мјера, у циљу засунављања кумулирања нових неизмирених обавеза.

Влада Републике Српске је у претходном периоду заједно са Свјетском банком урадила **анализу неизмирених обавеза здравственог система**, али с обзиром да из дана у дан неке здравствене установе повећавају износ неизмирених обавеза, извршићемо поновну инвентуру свих обавеза здравственог система. Свјетска банка ће обезбиједити потребну техничку асистенцију у смислу дефинисања података и образаца које ће требати попунити, уз могућност израде апликације помоћу које ће подаци бити уношени и анализирани. База података и апликација ће остати и у каснијој употреби у јавном здравственом сектору у Републици Српској и након завршетка пописа.

Након што досљедно спроведемо мјере за засунављање „крварења“ здравственог система и извршимо анализу неизмирених обавеза потребно је **дефинисати модел и спровести мјере за измирење неизмирених обавеза у здравственом систему**. Један од начина јесте да у буџету Републике, кроз неколико година, обезбједимо позицију за измирење обавеза за порезе и доприносе, за оне здравствене установе које досљедно спроведу мјере за заустављање „крварења“ установе, јер ће иста средства поново бити враћена у буџетски систем Републике. Тражићемо од Фискалног савјета Републике Српске да нам буде партнер у овом дијелу реформе, инсистирајући на очувању фискалне стабилности у било којој фази провођења реформе.

Тек завршетком претходно дефинисаних фаза, створићемо услове за **увођење фискалне одговорности и транспарентности у све институције здравственог система**, кроз увођење истих у трезорски систем пословања.

Увођењем фискалне одговорности и транспарентности у здравствени систем, створићемо неопходне услове за спровођење структурних реформских мјера, које ће се заснивати на **нормирању и успостављању нове мреже здравствених установа**, која ће бити дефинисана у складу са најбољим међународним праксама, те на **изналажењу нових модела финансирања здравственог система и дефинисању више „пакета“ здравствене заштите**. Намјера нам је да солидарност у систему учинимо праведнијом и да одговорност за систем буде и на појединцу, како би се повећала свијест истих и о потреби превентивног лијечења и очувања здравља.

Иако је реализација појединих фаза реформе здравственог система условљена претходним завршетком неке друге фазе, Влада Републике Српске ће инсистирати на убрзању динамике реализације свих фаза, тражећи од актера система да паралелно раде на свим оним мјерама које је могуће спроводити одмах у 2019. години.

У области здравственог система, Влада Републике Српске је уложила значајна средства у претходном периоду, посебно у **изградњу болничких капацитета**. У наредном периоду, наше активности ће и даље бити усмјерене на изградњу и реконструкцију нових капацитета у болничком сектору. У току је тендер за изградњу нове Болнице у Добоју, а укупна вриједност инвестиције је 80 милиона КМ. У имплементацији је и изградња, реконструкција и опремање техничко-економског блока

Универзитетско клиничког центра Републике Српске, вриједности преко 29 милиона КМ, те Пројекат завршетка изградње и опремања Јужног крила Југ I, у износу од 33 милиона КМ. У плану је и реконструкција Болнице Градишка, модернизација Универзитетске Болнице у Фочи, доградња новог дијела објекта Болнице Зворник, те адаптација, реконструкција и доградња Специјалне болнице за физикалну медицину и рехабилитацију Мљечаница, Козарска Дубица.

3. ЕФИКАСАН УКУПАН ЈАВНИ СЕКТОР

Уважени народни посланици,

Даме и господо,

Посебна пажња Владе Републике Српске биће посвећена ефикасности укупног јавног сектора. Намјера нам је да укупан јавни сектор учинимо ефикаснијим и ефективнијим, јавна предузећа профитабилним извором буџетских прихода, те да промјенимо структуру јавне потрошње, смањујући текућу потрошњу у правцу повећања капиталних издатака. Ефикасан укупан јавни сектор биће обезбјеђен реализацијом следећих мјера:

- 1. Измјеном структуре буџетске потрошње и стварањем фискалног простора за повећање јавних инвестиција;**
- 2. Повећањем ефикасности јединица локалне самоуправе;**
- 3. Реформама јавних предузећа;**
- 4. Обједињавањем надзора финансијског система;**
- 5. Програмом социјалног збрињавања; те**
- 6. Политикама у области пензијског и инвалидског осигурања и у области борачко-инвалидске заштите.**

Измјена структуре буџетске потрошње и стварање фискалног простора за повећање јавних инвестиција биће реализовано провођењем низа мјера које ће имати за посљедицу смањење учешћа потрошње на плате, праведнију и ефикаснију расподјелу подстицаја и укупних социјалних давања, те нову политику обезбјеђења потребног финансирања.

С тим у вези, успоставићемо **Регистар запослених у јавном сектору**, укључујући и здравствени систем, а циљ је да се истим обухвате

сви запослени у Републици Српској који плату примају из јавних средстава, ради стварања јединствене евиденције броја запослених и транспарентнијег коришћења буџетских средстава за лична примања запослених, што ће бити основ за **операционализацију стратешких планова за смањење укупне потрошње на плате**. У сарадњи са пословном заједницом дефинисаћемо **програм преласка радника из јавног сектора у приватни сектор** у циљу смањења броја радника, на начин да ћемо суфинансирати њихове плате у одређеном периоду. **Измјеном организације јавне управе и повећањем ефикасности њеног рада** циљ је да се унаприједи постојећа организација и систем дјеловања управе која је способна пружити услуге грађанима и пословној заједници, са квалитетом који очекују.

У циљу ефикасније и ефективније употребе јавних средстава, успоставићемо **Регистар подстицаја**, који ће обухватити подстицаје на свим нивоима власти у Републици Српској, те **Регистар социјалних давања**, како би се извршила праведнија расподјела и боље „циљање“ свих буџетских давања. Регистар подстицаја привреди има за циљ да се обезбједи јасан преглед свих доступних подстицајних средстава, како би се пратила њихова реализација и ефекти у пракси, како оних који се додјељују на нивоу републичких институција, тако јединица локалне самоуправе и евентауално других даваоца помоћи. Побољшање циљања социјалних давања има за циљ да социјалне накнаде заснује на потребама, а не на статусу и припадности појединој категорији друштва. На тај начин, укупан систем социјалних давања ћемо унаприједити, те створити фискални простор за повећање накнада корисницима којима су накнаде заиста и потребне. Све наведено ће систем социјалних давања учинити ефикаснијим и ефективнијим.

Као што сам претходно већ истакао, тржиште капитала и тржиште новца Републике Српске су у претходних седам година били значајан извор за обезбјеђење финансирања и подршку ликвидности Буџета

Републике Српске кроз дужничке хартије од вриједности. Са циљем додатног унапређења тржишта капитала и тржишта новца, те потребе измјене начина на који се ствара јавни дуг, стављајући приоритет на изворе који имају мању цијену и прилагодљивије услове, Влада Републике Српске ћу у наредном периоду посебну пажњу посветити неопходним измјенама законске регулативе, како би се емисије дужничких хартија од вриједности учиниле бржим и ефикаснијим. На тај начин, омогућићемо бржу и јефтинију, **нову политику обезбјеђења потребног финансирања.**

Како би створили додатни простор за повећање капиталне потрошње, поред мјера за смањење сиве економије, које ће допринијети повећању буџетских прихода, радићемо и на измјени **политика опорезивања у оквиру области игара на срећу.** Наиме, накнаде за лиценце за приређивање игара на срећу се плаћају и саме накнаде за приређивање игара на срећу се плаћају у износима који нису измијењени од 2008. године, а ради се о апсолутним, паушалним износима. Имајући у виду да се ради о области која је у сталном порасту дефинисаћемо нове начине опорезивања и плаћања накнада, посебно у односу на нове игре које нису у оквиру обухвата Закона о играма на срећу.

Повећање ефикасности јединица локалне самоуправе спроводићемо у складу са потребама које искажу јединице локалне самоуправе преко Савеза општина и градова Републике Српске. Оно на чему ћемо засигурно радити у наредном периоду односи се на флексибилније процедуре код усвајања ребаланса буџета јединица локалне самоуправе, флексибилност по питању оснивања потребних, нових установа и институција на локалном нивоу и питања запошљавања људи у истим, омогућавања флексибилности у трошењу средстава чије је трошење различитим законским прописима намјенски одређено, рјешавању питања титулара имовине, питањима из Закона о уређењу

простора и грађењу и бесплатног приступа подацима Републичке управе за геодетске и имовинско-правне односе Републике Српске, те посебно на проблем везан за нормирање броја службеника у јединицама локалне самоуправе у складу са бројем становника на територији исте.

Посебна пажња Владе Републике Српске у наредном мандатном периоду биће усмјерена на реформу јавних предузећа. **Реформу јавних предузећа**, као што сам претходно споменуо, подијелићемо у три сегмента: јавна предузећа која оптерећују или захтјевају додатна средства из Буџета Републике, чију реформу морамо спровести без одлагања, комунална јавна предузећа у власништву јединица локалне самоуправе, чије реформисање је потребно хитно започети од стране јединица локалне самоуправе, уз партнерство са Владом Републике Српске, те стратешка јавна предузећа од којих се очекује да буду изузетно профитабилна и буду један од извора прихода Буџета Републике, чија реформа мора да буде пажљиво спроведена у циљу ефикаснијег и продуктивнијег пословања, а све са циљем остваривања значајније добити. Инсистираћемо да јавна предузећа буду извор за финансирање буџета, а не потрошачи истог.

Обједињавање надзора финансијског система извршићемо обједињавање Агенције за банкарство Републике Српске, Агенције за осигурање Републике Српске, те Комисије за хартије од вриједности Републике Српске, а све са циљем успостављања ефикаснијег и ефективнијег надзорног тијела.

Програм социјалног збрињавања. Република Српска је у периоду од 2004. до 30.10.2018. године обезбједила средства за измирење обавеза за доприносе за пензијско-инвалидско осигурање и доприносе за

осигурање од незапослености у укупном износу од преко 185 милиона КМ за социјално збрињавање 63.117 радника из 412 предузећа. Наша намјера је да у наредном периоду издвојимо потребна буџетска средства, у складу са динамиком која је дефинисана Меморандумом о заједничким мјерама са Савезом синдиката Републике Српске из децембра 2017. године, како би **Програм социјалног збрињавања** у потпуности био завршен. На социјално збрињавање чека још око 4.100 радника, за шта је неопходно у буџету обезбиједити средства у износу од око 32 милиона КМ. Међутим, подсјетићу да Влада Републике Српске, у оквиру програма социјалног збирњавања сваке године у јануару доноси Рјешење о појединачној уплати доприноса за ПИО, те на тај начин, радницима чија су предузећа у стечају или су приватизована, омогућено је да путем појединачне уплате доприноса остваре право на уплату доприноса за ПИО.

Посебна брига и пажња Владе Републике Српске у претходном периоду била је посвећена **популацији пензионера** и **борачкој полулацији**. Иако сам то већ једанпут рекао, желим поново и посебно да истакнем, да ће таква политика бити веома важна одредница и нове Владе Републике Српске. Морам одмах да нагласим да нећемо смањити достигнути обим права ни за једно социјално давање. Наша политика ће се заснивати на изналажењу реалних и одрживих извора за повећање обима права и њихово боље циљање, посебно на оне кориснике којима је дато право и више него потребно. А наравно, нећемо се либити ни да укинемо право онима која исто нису заслужили или су га злоупотребљавали у претходном периоду. Заједно са удружењима проистеклим из одбрамбено-отаџбинског рата радићемо на изradi Регистра борачким категорија. Наравно, Влада Републике Српске ће и даље наставити да пружа подршку запошљавању дјете из категорије породица погинулих бораца.

У наредном мандатном периоду, покренућемо поново **Програм стамбеног збрињавања породица погинулих бораца и ратних војних инвалида од прве до четврте категорије у Републици Српској**. Подсјетићу само да Програм стамбеног збрињавања траје од 1999. године и да је до сада укупно стамбено збринато 8.274 корисника, од чега 3.360 корисника додјелом стамбених јединица и 4.914 корисника додјелом неповратних новчаних средстава, за шта је утрошено преко 150 милиона КМ. Важно је напоменути да нема стамбено незбринутих корисника по коначним ранг листама из 2008. године. С обзиром да је одређен број лица из наведених категорија, пропустио рок за пријаву на Оглас за стамбено збрињавање 2008. године, одређење Владе Републике Српске је да се програм стамбеног збрињавања настави, те да се тим лицима омогући стамбено збрињавање, а начин и поступак ће бити дефинисан новом Уредбом о стамбеном збрињавању. Наша је претпоставка да је тренутно незбринато око 700 корисника за неповратна новчана средства и око 400 корисника за стамбене јединице, за шта је потребно обезбједити око 19 милиона КМ, али до тачног податка о томе да ли је лице стамбено збринато или није, доћи ћемо тек након обраде предмета по поднесеном захтјеву, дакле тек након расписаног конкурса.

У 2018. години, Влада Републике Српске је донијела **Одлуку о одобрењу пласмана средстава за унапређење материјалног положаја бораца са навршених 65 година живота кроз мјесечно новчано примање**. Нова Влада Републике Српске ће обезбједити правни основ да би се и у наредним годинама вршила исплата мјесечног новчаног примања, а за садашњи број бораца, који испуњавају неопходне услове, на годишњем нивоу је потребно обезбједити средства у износу од пола милиона КМ. Међутим, треба очекивати да ће се се број бораца, корисника мјесечног новчаног примања повећавати, с обзиром да ће накнадно испунити услове за остваривање тог примања.

4. ОБРАЗОВНИ СИСТЕМ И ТРЖИШТЕ РАДА **ПРИЛАГОЂЕНИ ПОТРЕБАМА ПРИВРЕДЕ**

Уважени народни посланици,

Даме и господо,

Радећи на изради Смјерница за развој привреде, готово сви привредници, без обзира на привредну грану из које долазе су истицали проблем недостатка квалитетне радне снаге. Образовање треба да подстиче иновације, критичко размишљање и предузетништво и да обезбеђује младима потребне вештине како би били глобално конкурентни, што је кључни покретач развоја. Прилагођавање образовања и тржишта рада потребама привреде је континуиран процес и није га могуће спровести у наредне двије или три године. Реформа образовног система и тржишта рада у складу са потребама привреде, повећаће конкурентност и продуктивност привредних субјеката и извршити бољу алокацију ресурса, који се тренутно улажу у образовање кадра, за којим привреда нема потребу. На тај начин, поред повећања конкурентности и продуктивности привреде, боље образовање и ефикасније тржиште рада, смањиће и административне трошкове, те трошкове обуке, коју тренутно имају привредни субјекти, а уједно учиниће и ефикаснијим и ефективнијим укупан систем образовања и тржишта рада. С тим у вези, Влада Републике Српске ће у циљу боље повезаности образовања са тржиштем рада реализовати следеће мјере:

- 1. Унапређење тржишта рада;**
- 2. Реформа Завода за запошљавање Републике Српске;**
- 3. Уписну политику креирати у складу са потребама послодаваца;**
- 4. Развој дуалног система образовања у средњим стручним и техничким школама; и**
- 5. Побољшање квалитета високог образовања.**

У **области рада и запошљавања** и даље основни проблем представљају високе стопа незапослености и економске неактивности радно способног становништва. Иако је кроз примјену Закона о раду дошло до смањења ригидности у поступцима запошљавања, остваривања и заштите права по основу рада те отпуштања и даље постоје приговори пословне заједнице на недовољну флексибилност радног законодавства. Такође, социјални дијалог између представника послодаваца и синдиката, нарочито на најнижим облицима организовања није довољно изражен, што резултира у релативно малом броју закључених колективних уговора на нивоу послодавца и нивоу подручја, области или гране. Након двије године примјене новог Закона о раду, потребно је иновирати и унаприједити законски оквир, те донијети Стратегију безбједности, заштите и здравља на раду.

Реформа тржишта рада биће употпуњена **реформом Завода за запошљавање Републике Српске**, са циљем да се смањи административна оптерећеност Завода за запошљавање Републике Српске, јер Завод треба бити у пуној функцији посредовања у запошљавању и спровођења мјера активне политике запошљавања. Уједно, треба осигурати бољу повезаност између мјера за подршку запошљавању и програма социјалних давања. Посебна пажња биће посвећена сређивању евиденција Завода, на начин да лица која активно траже посао буду одвојена од оних који су на евиденцији Завода ради остваривања других права, а остваривање права на бесплатно здравствено осигурање пренијети на Фонд здравственог осигурања. Предуслов за реализацију ове мјере је измјена Закона о здравственом осигурању Републике Српске.

У циљу боље повезаности образовања са потребама тржишта рада, **уписну политику креираћемо у складу са потребама послодаваца.** С тим у вези, радићемо на промјени система, тако што ће се у средњем образовању дати примат одређеним такозваним радничким занимањима, односно техничким струкама на уштрб разних друштвених смјерова, који су доминантни у средњошколским центрима и који продукују кадар за бирое рада. Смањењем квота различитих друштвених смјерова, ученици би по завршетку основне школе били упућени, а кроз одређене бенефиције и заинтересовани, да упишу такозвана радничка занимања која су сада, а и будуће ће бити потребна тржишту. Извршићемо опремање средњих школа, посебно стручних средњих школа кроз заједничко финансирање од стране Владе Републике Српске, послодаваца, локалне заједнице и донатора. У програм ћемо обавезно укључити и стручну обуку наставника за употребу нове опреме. На тај начин, оснажићемо практичну наставу, те изнаћи могућност плаћања ученика који су на пракси код послодаваца, уз уговор између школе и послодавца. У процес учења и образовања укључићемо и привреднике.

Инсистираћемо на досљедној примјени Закона о средњем образовању и васпитању, који омогућава да у средњим стручним и техничким школама струке и занимања се могу изводити у **дуалном систему образовања**, у складу са наставним плановима и програмима одређене струке и занимања. То подразумијева да се практична настава изводи под стручним надзором средње стручне и техничке школе и послодавца, који имају одговарајућу опрему, средства и друге услове, у складу са наставним планом и програмом. Увођење дуалног система образовања у процес образовања у Републици Српској захтјеван је процес и тражи укључивање других важних актера и институција, првенствено ресорног министарства, Педагошког завода, средњих стручних школа и др. Синергијом свих тих институција и заједничким

дјеловањем долази се до жељених резултата, а то је прије свега квалификована радна снага са компетенцијама које тражи пословна заједница.

У области високог образовања, потребно је посебну пажњу посветити **побољшању квалитета високог образовања**. С тим у вези, Влада Републике Српске ће извршити рангирање високошколских установа, у складу са европским нормативима и стандардима, те инсистирати на ревизији кадра на високошколским установама. Посебно ћемо преиспитати испуњеност услова за напредовање у наставничка и сарадничка звања. Уједно, извршићемо поштравање и увезивање услова за напредовање, да се не би дешавало да поједини наставници не испуњавају опште услове за избор у сарадничка звања, а бирани су у наставничка звања. Инсистираћемо на бољој повезаности високошколских установа и пословне заједнице, са намјером да их тржишно отворимо, како би дио прихода за своје функционисање оствариле из научно-истраживачког рада, те на тај начин добиле и тржиштну верификацију.

5. ПОБОЉШАЊЕ ДЕМОГРАФСКЕ ПОЗИЦИЈЕ **РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ**

Уважени народни посланици,

Даме и господо,

Побољшање демографске позиције Републике Српске захтијева дугорочне политике, а не политике само на мандатни период једне Владе. Сигурно је да је и Влада предсједнице Цвијановић направила посебан искорак по питању политика које су утицале на засунављање негативних демографских трендова, обезбјеђујући реализацију политика које су дефинисали млади, политика које су имале за циљ бољи ученички и студентски стандард, политика које су обезбјеђивале боље услове за рјешавање стамбених питања младих, а посебно обезбјеђујући подршку за незапослене мајке.

Република Српска, слично као и све земље окружења, па може се рећи и све европске земље, суочава се са проблемом негативног природног прираштаја, односно старења становништва. Према томе, можемо рећи да је основни проблем Републике Српске проблем веома ниске стопе укупног фертилитета, или поједностављено речено проблем недовољног рађања. Само да подсјетим да је за одржавање просте репродукције становништва потребно да стопа укупног фертилитета износи 2,1, односно да свака жена у фертилном периоду у просјеку роди најмање 2,1 дијете, јер ова резерва од 0,1 мора да постоји због жена које не могу или неће из било којих разлога никад постати мајке. Стање у Републици Српској је такво да је тренутна стопа укупног фертилитета 1,2, односно свака мајка у просјеку у фертилном периоду роди само 1,2 дјеце. Додатни изазов представља одлив радне снаге. С тим у вези, свима нам је јасно да не постоје економске или фискалне мјере које могу да компензују оваква негативна демографска кретања. Према томе, кроз све

наше политике у наредном периоду, као посебан императив, намеће се потреба побољшања демографске слике Републике Српске.

Наша намјера је да у наредном периоду посебну пажњу посветимо младим људима и мјерама подршке родитељству, да наставимо са свим оним политикама које су у претходном периоду утицале на побољшање положаја младих, мјерама усмјереним на усклађивање породичног и професионалног живота, али и да заједнички радимо на политикама које ће дугорочно довести до повећања мотивације за останак на подручју Републике Српске, које ће повећати стопу укупног фертилитета у Републици Српској, те на тај начин побољшати демографску слику Републике Српске. Другачије речено, економски и фискални услови су потребни услови за краткорочну одрживост, а демографске прилике су непходан услов дугорочну одрживост Републике у сваком смислу.

Због тога, само још једанпут да нагласим, да ће кроз све политике нове Владе Републике Српске, компонента која утиче на бољу демографску слику Републике Српске бити незаобилазан фактор. Демографска обнова Републике Српске је наш основни национални и политички циљ.

6. ИСТРАЖИВАЊЕ, РАЗВОЈ, ИНОВАЦИЈЕ И ДИГИТАЛНА ЕКОНОМИЈА

Уважени народни посланици,

Даме и господо,

Информатизација друштва је још један у низу изазова који нас очекују у наредним годинама. Пред Републиком Српском је крупан, али неизбјежан задатак модернизације административног апарата и кретања према сервисно оријентисаној јавној управи окренутој грађанима и пословним субјектима.

Намјера ми је да све наше политике почивају на истраживању, развоју, иновацијама и дигиталној економији, односно да буду подржане новим информационим технологијама, које ће омогућити њихову ефикаснију и ефективнију реализацију. Дигитализација отвара нове могућности за квалитетнији живот грађана кроз већи број услуга, јефтиније услуге, доступније информације и знање, те повезивање међу људима. Иако се често везује за технику, дигитализација је много више од тога, јер она пружа шансу и за нова радна мјеста која су боље плаћена. И што је најважније, дигитализација је наша прилика да зауставимо одлив радне снаге.

Изградњом Националног центра за управљање дигиталним идентитетима у току ове и наредне године стећи ће се услови да сваки наш грађанин и свака наша компанија може да обавља послове са државним органима на брз и ефикасан начин, користећи модерна технолошка средства комуникације. Али наш посао се ту не завршава. Ми морамо осмислити и реализовати један комплетан нови развојни правац базиран на дигиталној економији, у којем ће наши људи извозити оно чега нам сигурно не мањка, а то су идеје, иновације, софтвер, и све оно што што ћемо објединити под називом „е-Српска“, односно

четворогодишњи инвестициони програм којим ће Република подстицати и стратешки подржавати развој електронског пословања. Истовремено ћемо оснажити наше институционалне капацитете и у службу информатизације друштва запослити најбоље и најквалитетније међу нама, спријечити њихов одлазак, а надлежне институције подићи на виши ниво. Информациона безбједност, е-управа, тржиште крипто капитала, само су неки од сегмената развоја информационог друштва који ће бити у функцији економског развоја Републике Српске и ту нам је пријеко потребна сарадња државе, појединца и привреде.

Дигитализација свих сегмената друштва даје нам одличну прилику да ухватимо корак са такозваном четвртој индустријском револуцијом. Већом употребом дигиталних технологија можемо значајно да смањимо употребу неопходних ресурса, те да извршимо њихову оптимизацију, не само у јавном сектору, него у свим сегментима друштва. С тим у вези, као што сам претходно и указао по различитим областима реформе, мислећи на дигитализацију јавне управе, наша намјера је да у првом кораку дигитализујемо регистре у различитим областима јавне управе, као што су Регистар запослених, Регистар подстицаја, Регистар борачких категорија, Регистар социјалних давања и тако даље, који ће нам помоћи да извршимо ефикаснију и ефективнију расподјелу јавних средстава. У другом кораку извршићемо дигитализацију процеса и послова у јавној управи, како би иста у значајној мјери смањила административну оптерећеност привреде. Уједно, регулаторно омогућавање архивирања електронских докумената и папирних докумената који су у поузданим условима преведени у електронску форму биће један од приоритета, којим ће ова Влада донети уштеде и себи и привреди. Такође, јавна доступност електронских података представља један од главних покретача иновација, јер подстиче транспарентност и омогућава коришћење датих података у креирању нове друштвене и комерцијалне вриједности. Услов за успостављање пуне електронске управе јесте увођење електронског плаћања такси и накнада према држави. И на крају,

наш циљ је да у наредном периоду ојачамо и капацитете Републике по питању дигиталне безбједности.

У области пословне дигиталне инфраструктуре, Влада Републике Српске ће уложити максималне напоре у циљу боље повезаности науке и пословне заједнице, те подршци развоју нових технологија и иновативног пословања. Као што сам већ рекао, путем Инвестиционо-развојне банке Републике Српске омогућићемо веома повољне услове финансирања за увођење нових технологија. Поред тога, пословна заједница се суочава и са недостатком квалитетног, високообразованог кадра, из области информационих технологија. С тим у вези, кроз студентске стипендије и бољи студентски стандард, исказаћемо своју посвећеност и опредјељеност у усмјеравању младих за студирањем у области информационих технологија.

Према томе, орјентација нове Владе јесте усмјерена на подршку дигиталној економији и новим технологијама, које морају бити кључне одреднице које ће омогућити интензивнији и динамичнији привредни раст, подстичући значајну уштеду датих ресурса и њихову оптималну искоришћеност, уз максималан ниво дигиталне безбједности.

7. ЕВРОПСКЕ ИНТЕГРАЦИЈЕ, РЕГИОНАЛНА И МЕЂУНАРОДНА САРАДЊА

Уважени народни посланици,

Даме и господо,

Процес европских интеграција свакако представља један од приоритета Владе Републике Српске и у будућем периоду. Уосталом, Влада и све остале надлежне институције Републике Српске су сво ово вријеме биле најпрогресивнији актери у БиХ када је ријеч о испуњавању „европских“ обавеза. Оно на чему ћемо инсистирати јесте потпуна заштита и поштовање уставног положаја и надлежности институција Републике Српске и противићемо се било каквим покушајима злоупотребе интеграционог процеса за слабљење Републике Српске и одузимање њених надлежности. Република Српска у процесу европских интеграција, у оквиру БиХ, може дјеловати искључиво као равноправан партнер, никако као послушник и поданик. Зато је од круцијалног значаја инсистирање на досљедној примјени механизма координације процеса европских интеграција у БиХ у свим сегментима интеграционог процеса. Договорени механизам координације у потпуности почива на дејтонским уставним рјешењима, штити позицију и надлежности Републике Српске, те су из тог разлога појединци из Сарајева, руковођени својим политичким мотивима, у претходном периоду настојали да га само парцијално или дјелимично примјењују, што за нас није прихватљиво. Механизам координације представља одговарајући оквир за заједничку реализацију свих сегмената интеграционог процеса, од политике интегрисања до програмирања средстава помоћи, те израде различитих заједничких докумената, као што је и Програм економских реформи, и нова Влада ће на томе инсистирати. Једног гласа испред БиХ, што представља захтјев Европске комисије и Европске уније у цјелини, нема без Републике Српске и пуног поштивања и примјене механизма

координације. Република Српска је до сада, а и у будућности ће наставити са улагањем максималних напора како би се остварио напредак у процесу европских интеграција и у интересу нове Владе, а и свих грађана Републике Српске јесте да Европска комисија и Савјет Европске уније што прије окончају процедуру по питању одобравања статуса кандидата и отпочињања приступних преговора. Званични Брисел ће и у новој Влади Републике Српске имати поузданог партнера на путу европских интеграција, уз услов пуног поштовања њеног уставног положаја и надлежности.

С друге стране, по питању евентуалног чланства у НАТО, нова Влада Републике Српске ће се кретати искључиво у оквирима које је дефинисала Народна скупштина Републике Српске, а то је војна неутралност. Тај став је утемљен како на веома лошим искуствима из непосредне прошлости које српски народ има са овом организацијом, тако и на чињеници да је за нас било каква НАТО граница на Дрини апсолутно неприхватљива. Ми пратимо ставове Републике Србије и уколико, хипотетички гледано, Република Србија у одређеном моменту промијени свој став по овом питању, сматрамо да се народ у Републици Српској путем референдума треба изјаснити по питању чланства БиХ у НАТО.

Влада Републике Српске остаје определијелена за даље унапређење и јачање регионалне и међународне сарадње. Свакако у томе активну улогу имају представништва Републике Српске у иностранству, која чине важан дио институционалне структуре Републике Српске. Активности представништава усмјерене су на јачање привредне, научне, образовне, културне и сваке друге сарадње са субјектима у иностранству, што свакако даје резултате и доприноси позиционирању Републике Српске у земљама њиховог сједишта. Влада ће и у наредном периоду проводити мјере усмјерене на побољшање рада представништава, како би она на најбољи начин одговорила захтјевима који се пред њих постављају. Стога

се као стратешки циљ поставља даље јачање постојеће мреже представништава кроз интензивирање њихових активности, али и успостављање нових представништава у земљама од интереса. Преиспитаће се досадашњи резултати рада и капацитети, а све у функцији стварања рационалније и ефикасније мреже која ће бити у функцији јачања привредне и свих других облика сарадње са свим заинтересованим странама.

Фокус Владе у наредном периоду биће и на дефинисању стратешких одређења и смјерница у дјеловању према нашој дијаспори. Узимајући у обзир значајан број исељеника са територије Републике Српске, као и њихових потомака у иностранству, намеће се обавеза институционалног повезивања и стварања основе за успостављање ефикасне, системске сарадње са дијаспором. Тиме ће се омогућити не само подршка матице дијаспори за очување националне свијести, српског језика и културе, већ и обезбјеђење подршке дијаспоре привредном и друштвеном развоју Републике Српске. Управо ће представништва Републике Српске у иностранству имати још значајнију улогу по питању сарадње са дијаспором, а свакако ће се у одређеним сегментима заједнички дјеловати са Републиком Србијом.

Када је ријеч о регионалним односима, Република Српска је у потпуности отворена за сарадњу са свима. Наравно, централно мјесто заузимају наши односи са Републиком Србијом и са поносом можемо констатовати да наши односи никада нису били на вишем нивоу, што се огледа у низу заједничких пројеката и различитим видовима подршке и помоћи које је Република Србија обезбиједила Српској и њеним грађанима у претходном периоду. Захвалан сам Предсједнику Републике Србије Александру Вучићу и Влади Србије на великој подршци коју пружају Српској. Та подршка није флоскула и није обична ријеч без покрића, већ је искрена и реална. Многе пројекте Српска и Србија раде заједно и Србија помаже развој Српске конкретним потезима. Захвални

смо за финансијску помоћ од Србије. Задатак нове Владе Републике Српске биће не само да сачува висок ниво изграђених односа, већ и да их, уколико је то могуће, додатно интензивира кроз различите конкретне пројекте које можемо реализовати на основу Споразума о специјалним и паралелним везама између Републике Србије и Републике Српске.

Као што је речено, наше опредјељење јесте европски пут, међутим, то ни у којем случају не умањује значај и квалитет односа које Република Српска има са другим партнерима. Ту свакако посебно мјесто заузима Руска Федерација, која се у више наврата показала као искрен пријатељ Републике Српске и њеног народа. Поред тога што је ријеч о једном од најзначајнијих инвеститора у Републику Српску, Руска Федерација је одувijek заузимала принципијелан став по питању поштивања међународног јавног права, односно Дејтонског мировног споразума, те се залагала за објективност и истинит приказ стања у БиХ, како на сједницама ПИК-а, тако и на сједницама СБ ОУН. И на овом мјесту важно је поменути захвалност коју Република Српска и српски народ у цјелини дугују Руској Федерацији за спријечавање покушаја усвајања такозване Резолуције о Сребреници у СБ ОУН 2015. године на приједлог Велике Британије, којом би један читав народ, српски, био означен и оквалификован као геноцидан. Нова Влада Републике Српске улагаће своје максималне напоре у правцу даљег поспјешивања политичке, економске, културне и сваке друге сарадње са Руском Федерацијом.

Ми, такође, желимо што боље односе са Сједињеним Америчким Државама. Институције Републике Српске у потпуности подржавају политику америчког предсједника Доналда Трампа о немијешању у унутрашње ствари других држава. Сигуран сам да ћемо интензивно радити на унапређењу наше сарадње и Влада Републике Српске ће свакако истрајавати на томе.

Наравно, још један веома битан партнер за Републику Српску јесте и Народна Република Кина, која је све присутнија на нашим просторима.

Наши односи се интензивирају како када је ријеч о економској сарадњи и реализацији различитих инфраструктурних пројеката и пројеката у области енергетике, тако и када је ријеч о просвјетној и културној сарадњи. Још је много потенцијала за даљи развој односа између Републике Српске и Народне Републике Кине и Република Српска у интензивирању тих односа види своју развојну шансу.

Република Српска ће настојати да своје трајно мјесто пронађе и у савременим облицима регионалног повезивања, као динамичан субјекат у процесима регионалне сарадње, који такође отварају простор за убрзан развој, модернизацију и јачање конкуретности. Ту не мислимо само на регионалне програме и пројекте који се реализују у оквиру европског интеграционог процеса, већ и потребу за развојем сарадње са регијама и мегалополисима широм свијета, како у Руској Федерацији и Народној Републици Кини, тако и другим подручјима. Одређени ниво ове врсте односа је већ постигнут и наш задатак биће да их даље развијамо.

Уважени народни посланици,

Даме и господо,

Не могу, а да се на овом мјесту не осврнем и на два веома важна сегмента, који ће бити у фокусу рада нове Владе, а односе се на побољшање квалитета и доступности спорта, те реализацију политика у области културе.

У циљу **побољшање квалитета и доступности спорта** наставићемо да заједно са јединицама локалне самоуправе улажемо у модернизацију спорта и учинимо га доступнијим свим сегментима друштва, односно да радимо ма његовом омасовљавању. Како би спорт учинили доступнијим, посебно дјечи и младима, инсистираћемо на враћању спорта и спортских секција у школе. Помоћи ћемо јачању струковних спортских организација, те инсистирати на успостављању

јасних критерије за финансирање спортских организација и манифестација, те повећању износа средстава који се издвајају за спорт. У наредном мандатном периоду донијећемо и нови Закон о спорту, којим ћемо на дугорочан начин ријешити питање организације и финансирања спорта, првенствено оног професионалног.

Област у којој постоји велики потенцијал, а о истој се веома мало говори и недовољно јој се посвећује пажња, јесте **област културе**. Захваљујући нашој разноликој култури и историјском наслијеђу, промоција културе као туристичког потенцијала пружа нам прилике за економски развој, посебно оних дијелова Републике Српске које имају велики културни потенцијал у великом броју националних мањина. С тим у вези, у сарадњи са Савезом националних мањина Републике Српске наставићемо да радимо на промоцији културних различитости и креирању новог туристичког производа Републике Српске. Уједно, успоставићемо јасне критерије за финансирање установа културе као и културних манифестација, а радићемо и на повећању издвајања за културу.

Уважени народни посланици,

Даме и господо,

Свеобухватним и свеукупним мјерема, наглашеним у експозеу, које Влада планира и може да реализује, са циљем побољшања стандарда и квалитета живота грађана Републике Српске, реално је очекивати:

1. Раст реалног бруто домаћег производа;
2. Смањење стопе незапослености;
3. Повећање плата и пензија;
4. Повећање социјалних и других давања;

5. Повећање буџетских прихода; те
6. Повећање инвестиција.

Уважени народни посланици,

Даме и господо,

Већ је у уводном дијелу речено да ће нова Влада Републике Српске, захваљујући изборним резултатима, дјеловати у релаксиранијим околностима када је ријеч о односима са институцијама БиХ и да ће нам то омогућити да се снажније оријентишемо ка даљем развоју, реформама и модернизацији привредног сектора. Међутим, иако ће нова Влада, суштински, бити Влада континуитета у смислу политика које треба реализовати, и овдје је потребно истаћи неколико ствари.

Прије свега, и нова Влада Републике Српске инсистираће на ставу да Канцеларија Високог представника у БиХ треба бити угашена. По нашем мишљењу, високи представници су нанијели више штете, него што су учинили доброг за БиХ и одавно је куцнуо час да се омогући БиХ да самостално функционише, без међународног туторства, поготово оваквог. Условљавања затварања Канцеларије ОХР-а рјешавањем некаквих наметнутих, неуставних питања, као што је питање имовине, за нас није прихватљиво. У наметнутим околностима постављање питања имовине за преговарачки стол у БиХ, наш став је јасан, а то је да никакво диференцирање у његовом рјешавању нећемо прихватити, односно, такозвана државна и војна имовина морају се рјешавати у пакету.

Такође, инсистираћемо и да стране судије оду из Уставног суда БиХ, јер се показало да је највећи број одлука донесен прегласавањем на штету Републике Српске. Сматрамо да овакво дјеловање нема везе ни са правом, нити са правдом, те да су кратковиди они који сматрају да ће оваква злоупотреба Уставног суда против Републике Српске и њених институција донијети било какав бољитак БиХ.

Уважени народни посланици,

Даме и господо,

морам да се осврнем и на **Структурални дијалог о реформи правосуђа између БиХ и Европске уније**, који је настао као плод договора највиших званичника Европске комисије и Републике Српске. Његов циљ је био да се путем договора и стручног дијалога дође до рјешења јасно дефинисаних проблема на које је указивала Република Српска, а које су накнадно потврђене и мишљењима Венецијанске комисије и пресудама Суда правде у Стразбуру. И поред уложеног значајног заједничког труда, не можемо бити задовољни нивоом постигнутих резултата. Прије свега, још увијек немамо усвојен Закон о судовима Босне и Херцеговине, а самим тим ни ријешено питање тзв. проширене кривичне надлежности Суда БиХ. Одаје се утисак да појединим представницима домаћих власти одговара постојеће стање, те да својим максималистичким захтјевима, који нису у складу ни са европским принципима, намјерно блокирају процес проналажења трајног и одрживог рјешења. Република Српске је била спремна да направи кључне компромисе пристанком на стварање вишег суда који би судио у другом степену на жалбе пресуда Суда БиХ. Такође, једина је реално била спремна на јасне компромисе приликом дефинисања проширене кривичне надлежности Суда БиХ. Међутим, неки од домаћих представника власти својом неспремношћу за било каквим компромисом довели су до чињенице да није постигнут успех на овом важном питању.

И поред јасног договора постигнутог у Бриселу под покровитељством господина Хана, немамо договор о начелима за израду Закона о Високом судском и тужилачком савјету, нити о Уставном суду БиХ. Република Српска је у неколико наврата напомињала да је спремна да свој допринос у креирању одрживих законских рјешења у овој области, а који би били у складу са европским стандардима. Динамика рада на овим законским рјешењима, још једном, нажалост, показује

намјеру појединих представника домаћих власти за задржавањем постојећег стања и блокирањем реформских процеса.

Такође, и поред значајног издвајања средстава од стране Европске комисије и домаћих власти за ангажовање додатних тужилаца, и даље немамо ријешене неке од највећих случајева ратних злочина над небошњачким становништвом, на које Република Српска већ годинама указује.

Без обзира на све претходно изнешено, Република Српска је и даље определијелена за реформу правосуђа на нивоу БиХ путем Структуралног дијалога. Сматрамо да се структурални дијалог не може завршити док се не направи кључни напредак по питањима јасног дефинисања кривичне надлежности Суда БиХ, реформе Уставног суда БиХ и Високог судског и тужилачког савјета БиХ, те процесуирања ратних злочина на небошњачким жртвама.

Да је реформа правосуђа неопходна, између осталог, показује и ослобађајућа пресуда бошњачком ратном команданту Насеру Орићу, од прије неколико дана. Наиме, уколико посматрамо хронологију овог предмета, видљиво је да је до срамне пресуде управо и дошло због преузимања овог предмета од Окружног тужилаштва у Бијељини. МУП Републике Српске је још 2006. године поднио Окружном тужилаштву у Бијељини и Тужилаштву БиХ Извјештај о извршеном кривичном дјелу против Насера Орића. Исте године, Тужилаштво БиХ објавило је да истрагу у предмету Орић треба да настави окружни тужилац из Републике Српске, јер је прикупио довољно доказа за подизање оптужнице. Међутим, 2009. године Суд БиХ је донио рјешење о преузимању предмета од Окружног тужилаштва у Бијељини, и у наредним годинама нису предуизмане никакве радње како би се Орић процесуирао, упркос захтјевима који су долазили из Републике Српске. Напомињемо да је поменути предмет непосредно прије преузимања био у фази подизања оптужнице. До подизања оптужнице против Орића

дошло је тек пошто је Србија затражила његово изручење. Тек након тога, 2015. године, Тужилаштво БиХ је подигло оптужницу против Орића, како би он из Швајцарске био изручен Босни и Херцеговини, а не Србији. И свједоци смо какав епилог је имало ово суђење!

Управо због оваквих примјера, став Републике Српске је да се мора приступити реформи правосуђа у Босни и Херцеговини и то хитно и без одлагања, са тачно дефинисаним роковима за провођење исте.

Наше незадовољство везано је и за **рад Института за нестала лица БиХ**, који је почео са радом 01.01.2008. године, преузимајући надлежности бивше Канцеларије за нестала лица Републике Српске, јер од тада долази до застоја у процесу тражења несталих Срба. Примјера ради, за првих пет мјесеци рада, идентификовано је 600 Бошњака и осам Срба, а овакви поражавајући резултати у процесу тражења несталих постали су пракса и наредних година. Управо због овог, Влада Републике Српске залагаће се и даље за свеобухватну реформу Института за нестала лица БиХ, изражавајући сагласност да треба ући у поступак измјене и допуне Споразума о оснивању Института за нестала лица БиХ, али уз пуно уважавање ставова Републике Српске.

Уважени народни посланици,

Даме и господо,

Српски народ, такође, заслужује правду, међутим, са оваквим, номинално правосудним, а суштински политичким институцијама, та правда је апсолутно недостижна.

Када говоримо о правди и правичности не можемо заобићи ни тему безбједности и морам да изразим своје задовољство што је сектор

безбједности у Републици Српској на изузетно високом нивоу захваљујући **Полицији Републике Српске**.

Ни једна друга полицијска структура не може гарантовати безбједност и Уставни поредак Републике Српске, као што то чини Полиција Републике Српске. Баш зато су, представници дијела Међународне заједнице 2006. године вршили огроман притисак како би укинули Полицију Републике Српске, жилу куцавицу Републике Српске, да би тиме Републику свели на љуштуру. Нисмо тада подлегли њиховим притисцима и безочним уцјенама и данас смо поносни на оно што имамо. Тада су и у свијету биле другачије околности, нисмо имали подршку Русије какву данас имамо и били смо ослоњени на сопствене капацитете. Убијеђен сам од оног дана, када смо одбранили Полицију Републике Српске, да нам више ништа и нико не може наметнути. Од тог тренутка одлучили смо да преузмемо потпуно бригу о Републици и народу, а народ је то знао препознати.

Данас, када су прилике и околности у свијету битно другачије, када наши освједочени пријатељи Русија и Кина у сваком погледу напредују, налазимо се у нешто повољнијој ситуацији. Наставићемо бескомпромисно да бранимо сваку надлежност Републике Српске, а у наредном периоду бићемо посвећени враћању надлежности које су пренијете на БиХ ниво правним насиљем високих представника. Данас наша Полиција развија сарадњу са многим полицијским структурама широм свијета, укључујући се на тај начин у свјетску мрежу безбједоносних структура које се одупиру тероризму. Желимо да наставимо сарадњу са свим безбједоносним структурама које почивају на идејама слободе и права грађана. Полиција Републике Српске је, на радост и корист свих грађана Српске, данас спремна да одговори сваком задатку. И биће још спремнија. Наше право је да чувамо своју слободу и свој мир и нико нам и никада неће забранити да то чинимо.

Уважени народни посланици,

Даме и господо,

Сумирајући све претходно речено, желим још једанпут да истакнем да је претходна Влада Републике Српске успјела да у сложеним околностима, захваљујући прије свега позитивним економским кретањима, допре до свих категорија у нашем друштву, чинећи снажан искорак у правцу јачања њихових постојећих, те увођења нових права. Задатак нове Владе је такође да буде социјално осјетљива и одговорна према свим члановима нашег друштва, од борачке популације, цивилних инвалида, пензионера, различитих осјетљивих професија, избјеглица и расељених лица, до младих, породиља или вишечланих породица. У том смислу, сви програми који су давали резултате биће настављени, те ћемо настојати да спектар активности у правцу подршке, запошљавања, стамбеног збрињавања, социјалних давања за различите категорије становништва додатно проширимо. С тим у вези, још једанпут да нагласим, нова Влада Републике Српске ће штити стечена права свих категорија друштва, а константно ћемо радити на обезбјеђењу услова за повећање обима права. Предуслов за тако нешто је наш даљи економски развој и стога ће привреда и бити у централном фокусу нове Владе Републике Српске.

Ова Влада и сви који раде у администрацији мораће да схвате да су они искључиви сервис грађана Републике Српске и њене привреде. Захтијеваћу да то буде основни модел понашања, заснован на принципима стручности и одговорности.

И на крају, морам да напоменем да ће пажња нове Владе Републике Српске бити усмјерена и на оне области које нису обухваћене самим експозеом, као што је то чинила и претходна Влада. Једноставно, кроз сам експозе смо обухватили оне области и мјере које ће бити приоритетно рјешаване у наредном периоду.

Нова Влада Републике Српске је спремна да се успјешно носи са свим изазова и ми на те изазове ћемо одговорити храбро и одлучно, јер имамо јасну визију куда идемо у наредном периоду.

Уважени народни посланици,

Дозволите да на крају излагања предложим чланове свог кабинета и затражим подршку за састав будуће Владе:

1. Министар финансија Републике Српске је Зора Видовић. Рођена је 17. новембра 1954. године у Доњим Срђевићима. Основну школу и Гимназију завршила је у Српцу, а Економски факултет, 1978. године, у Београду. Радила је као финансијски руководилац у предузећу Стирокарт Србац, била је директор Управе прихода у Српцу, директор Филијале Бањалучке банке у Српцу, директор Живинопродукта у Српцу, те директор Микрокредитне организације Микрокредит Србац. Два мандата била је посланик у Народној скупштини Републике Српске, а од 2011. године је директор Пореске управе Републике Српске. Мајка је двије кћерке и има три унука. Живи у Српцу и по националности је Српкиња.

2. Министар за просторно уређење, грађевинарство и екологију Републике Српске је Сребренка Голић. Рођена 29. јула 1958. године у Бањој Луци, гдје је завршила основну школу, Гимназију и Правни факултет. Има више од 30 година радног искуства на руководећим радним мјестима у органима управе и у реалном сектору. У Влади Републике Српске обављала је дужност шеф Кабинета и савјетника предсједника Владе, а прије именовања за члана Владе, обављала је послове директора Јавне установе „Службени гласник Републике Српске“. За министра за просторно уређење, грађевинарство и екологију први пут именована је 29. децембра 2010. године, а након

општих избора у БиХ 2014. године, поново је именована за министра у истом министарству. У мандату 2014-2018. година, обављала је и дужност потпредсједника Владе Републике Српске. Удата је и мајка једног дјетета. По националности је Бошњакиња.

3. Министар привреде и предузетништва Републике Српске је Вјекослав Петричевић. Рођен је 11. септембра 1976. године у Добоју. Дипломирао је на Универзитету за пословне студије у Бањој Луци 2008. године. Прије тога је радио у предузећу ВАЛМ 5 и Спортско-рекреативном центру Цунгла у Добоју. Има 12 година радног искуства у микрокредитном сектору. Од 1. септембра 2018. године био је директор Филијале Павловић банке у Добоју. Ожењен је и отац је четворо дјеце. Живи у Добоју. По националности је Хрват.

4. Министар енергетике и рударства Републике Српске је Петар Ђокић. Рођен је 1961. године у Брчком, гдје је завршио основну школу. Средњу школу је завршио у Сарајеву, а Економски факултет у Београду. Радио је у органима унутрашњих послова у Брчком. Прије рата обављао и значајне политичке функције на нивоу општине Брчко. Обављао је дужности одборника Скупштине општине Брчко у два мандата. Од 1991. године оснивач је и власник приватног трговачког предузећа у Брчком, а обављао је дужност предсједника Управног одбора Матичног државног предузећа УНИС Републике Српске. У седам мандата је биран за народног посланика, обављао је дужност предсједника у више одбора у Народној скупштини, а у два мандата у периоду од 1997. до 2000. године обављао је дужност предсједника Народне скупштине Републике Српске. На дужност министра рада и борачко-инвалидске заштите у Влади Републике Српске биран је у два мандата. Актуелни је министар индустрије, енергетике и рударства. Отац је једног дјетета. Живи у Брчком. По националности је Србин.

- 5. Министар пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске је др Борис Пашалић.** Рођен је 13. октобра 1974. године у Бањој Луци. Основну и средњу школу завршио је у Челинцу, након чега уписује Пољопривредни факултет у Бањој Луци, гдје је 2000. године дипломирао. Исте године заснива радни однос на Пољопривредном факултету, Универзитета у Бањој Луци, гдје је биран у звање асистента. Магистарски рад је одбранио 2005. године, а докторску тезу 2010. године на истом Факултету. Након избора у звање асистента, биран је у звања виши асистент, доцент и ванредни професор. Аутор је већег броја научних и стручних публикација. Од 2013. године обавља функцију помоћника министра у Министарству пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске. Ожењен је и отац је двоје дјеце. По националности је Србин.
- 6. Министар саобраћаја и веза Републике Српске је Неђо Трнинић.** Рођен је 25. априла 1956. године у селу Рамићи, Општина Кључ. Основну и средњу машинско-техничку школу завршио је у Бановићима, а Машински факултет, 1980. године, у Бањој Луци. Био је професор стручне групе предмета у Кључу, управник производње у Фабрици масивног намјештаја Превија у Кључу, конструктор у Фабрици Славко Родић у Бугојну, Технички руководиоцац у Руднику олова и цинка Сасе у Сребреници, технички директор у Фабрици „11. март“ у Сребреници, те директор у Фабрици за поцинчавање у Сребреници. Био је и одборник у Скупштини општине Братунац, од 2007. до 2010. године, те народни посланик од 2010. до 2014. године. Од 2014. године обавља функцију министра саобраћаја и веза у Влади Републике Српске. По националности је Србин.
- 7. Министар за европске интеграције и међународну сарадњу Републике Српске је Златан Клокић.** Рођен је 15. августа 1983. у Прњавору, гдје је завршио основну и средњу школу. Електротехнички

факултет завршио је у Бањој Луци, на одсјеку за електроенергетске и индустријске системе са звањем дипломирани инжењер електротехнике. Био запослен у Зависном предузећу „Електрокрајина“ а.д. Бања Лука Радна јединица „Електродистрибуција“ Прњавор од 2009. године, гдје је у периоду од 2009. до 2013. године обављао послове инжењера за техничку припрему, а од 2013. до 2014. године обављао је послове руководиоца радне јединице. Од 2014. године именован је за министра за економске односе и регионалну сарадњу. Живи у Прњавору. Ожењен је и отац је два дјетета. По националности је Бошњак.

8. Министар трговине и туризма Републике Српске је Драгица Ковач. Рођена је 1961. године у Дервенти, гдје је завршила основну школу и Гимназију. Апсолвирала је на Грађевинском факултету у Сарајеву, а дипломирала на Архитектонско-грађевинском факултету Универзитета у Бањој Луци. Завршила је студије допунског образовања из информатике на Електротехничком факултету у Бањој Луци, а на Факултету техничких наука Универзитета у Крагујевцу стекла је звање мастера технике и информатике. Радила је у грађевинском предузећу Грађење у Фочи. Запослена је у просвјети као наставник информатике и техничког образовања. Живи у Фочи. Удата је и мајка је троје дјеце. По националности је Хрватица.

9. Министар за породицу, омладину и спорт Републике Српске је Соња Давидовић. Рођена је 1980. године у Бихаћу. Гимназију је завршила у Бањој Луци, а након тога Правни факултет Универзитета у Бањој Луци. Правосудни испит положила је 2012. године. Посљедњих 11 година запослена је у Министарству правде Републике Српске, а тренутно је на позицији Начелника одјељења за правосуђе, у Ресору правосуђа. Удата је и мајка је једне кћерке. По националности је Бошњакиња.

10. Министар правде Републике Српске је Антон Касиповић. Рођен је 1956. године у Бањој Луци, гдје је завршио основну и средњу школу и дипломирао на Правном факултету. Био је дугогодишњи новинар, а потом и директор и главни и одговорни уредник дневног листа „Глас Српске“ у Бањој Луци. Радио је као дописник Радио-телевизије Сарајево, уредник у дневном листу „Независне новине“, те директор Маркетинга Јавног РТВ сервиса БиХ. Био је члан Управног одбора Радио телевизије Републике Српске. Од 2006. до 2013. године обављао је функцију министра просвјете и културе у Влади Републике Српске. Од 2014. године обавља функцију министра правде Републике Српске. У мандату 2014-2018. година, обављао је и дужност потпредсједника Владе Републике Српске. Ожењен је и отац је једног дјетета. По националности је Хрват.

11. Министар унутрашњих послова Републике Српске је Драган Лукач. Рођен је 1968. године у Крњеуши, општина Босански Петровац. Основну и средњу техничку школу завршио је у Бихаћу. Вишу школу унутрашњих послова, затим и Високу школу унутрашњих послова завршио је у Бањој Луци, као и постдипломске студије и стекао је звање магистра државно-правних наука. Током 29 година радног искуства обављао је послове у СУП СРБиХ, ЦСБ Сарајево и ЦСБ Бихаћ. Од 1992. године у МУП-у Републике Српске радио је на различитим пословима, од полицајца до различитих руководних позиција све до 2005. године. Потом прелази у Градску управу Бањалука, гдје остаје до 2014. године. У периоду 2014 – 2018. година обавља функцију министра унутрашњих послова у Влади Републике Српске. У току рата је командовао специјалним јединицама полиције, више пута је рањаван, а одликован је орденом Милоша Обилића за храброст и орденом Карађорђевог звијезде за успјешно

командовање јединицама и унапријеђен је у чин Пуковника полиције. Ожењен је и отац је четворо дјеце. По националности је Србин.

12. Министар рада и борачко-инвалидске заштите Републике Српске је Душко Милуновић. Рођен је 15. марта 1966. године у Козарској Дубици, гдје је завршио основну и средњу школу. Дипломирао је на Факултету политичких наука у Сарајеву 1990. године, смјер Општенародна одбрана. Магистрирао је на Филозофском факултету у Бањој Луци, смјер Савремена социологија, 2007. године. Борац је прве категорије Војске Републике Српске и ратни војни инвалид. За заслуге у оружаној борби одликован је медаљом Заслуга за народ. Вршио је дужност начелника одсјека Министарства одбране Републике Српске, обављао је дужност начелника за војне евиденције у Министарству рада и борачко-инвалидске заштите, а од 2010. године обавља дужност помоћника министра у ресору борачко-инвалидске заштите и заштите цивилних жртава рата у Влади Републике Српске. Ожењен је и отац је двоје дјеце. По националности је Србин.

13. Министар за научно-технолошки развој, високо образовање и информационо друштво Републике Српске је мр Срђан Рајчевић. Рођен је 1982. године у Бањој Луци, гдје је завршио основну школу и Гимназију. Дипломирао је рачунарство на Сити колеџу Универзитета у Шефилду, а потом и право на Правном факултету Универзитета у Бањој Луци, гдје је окончао и постдипломске студије и стекао звање магистра пословно-правних наука. Тренутно је докторант на Универзитету у Бањој Луци. Радио је у Министарству науке и технологије Републике Српске на пословима анализе развоја информационих технологија, а 2008. године именован је за директора Агенције за информационо друштво Републике Српске. Предводио је радне групе за израду сета закона из области информационог друштва

у Републици Српској, те Политике безбједности информационог система Владе Републике Српске. Као коаутор учествовао је у изради Стратегије развоја електронске Владе Републике Српске. Носилац је сертификата за безбједност информационих система 2017. године, који му је додијелио Међународни сертификациони конзорцијум. Правосудни испит положио је 2013. године. Ожењен је и отац је троје дјеце. По националности је Србин.

14. Министар просвјете и културе Републике Српске је мр Наталија Тривић. Рођена је 11. септембра 1980. године у Бањој Луци. Дипломирала је журналистику на Филозофском факултету Универзитета у Бањој Луци 2003. године. На Факултету драмских умјетности у Београду, 2007. године, стекла је звање магистар продукције драмских умјетности и медија, а тренутно је трећа година докторских студија „Менаџмент културе и медија“ на истом факултету. Била је уредник и презентер у Информативним програмима ТВ Бел канал Бањалука, Телевизије БХТ1 и Телевизије Републике Српске, те директор Сектора програма Телевизије Републике Српске и начелник Одјељења за рекламу и односе са јавношћу Оптима Група Бањалука. Од 2016-2017. године обављала је функцију савјетника министра за економске односе и регионалну сарадњу Републике Српске, а од 2017. била је начелник за културу, туризам и социјалну политику Града Бањалука. 2018. године изабрана је за народног посланика. Удата је и мајка је два сина. По националности је Српкиња.

15. Министар здравља и социјалне заштите Републике Српске је др Ален Шеранић. Рођен је 1977. године у Бањој Луци, гдје је завршио основну школу и Гимназију. Медицински факултет је завршио на Универзитету у Бањој Луци 2004. године. Додатну едукацију из породичне медицине завршио је 2007. године, а специјализацију из епидемиологије 2015. године. Мастер тезу у оквиру

мастер студија „Људски ресурси у здравству“ одбранио је на Кил Универзитету у Великој Британији, 2010. године. По завршетку факултета, као доктор медицине, радио је три године у Дому здравља Кључ у службама породичне медицине и хитне медицинске помоћи, након чега 2007. године, каријеру наставља на различитим позицијама у Министарству здравља и социјалне заштите у Влади Републике Српске. Од маја 2018. године обављао је функцију министра науке и технологије у Влади Републике Српске, те од октобра 2018. године, по овлаштењу председнице Владе, и функцију министра просвјете и културе. Ожењен је и отац је двоје дјеце. По националности је Бошњак.

16. Министар управе и локалне самоуправе Републике Српске је Лејла Решић. Рођена је 8. децембра 1981. године. Дипломирани је журналиста и магистрант политолошких наука. Била је дугогодишњи новинар у неколико медијских кућа у Републици Српској и БиХ. 2011. године први пут је именована за министра управе и локалне самоуправе Републике Српске и тако је постала најмлађи министар у историји Републике Српске. на исту позицију бирана је и 2013. и 2014. године. По функцији је делегат у Конгресу локалних и регионалних власти Савјета Европе, а обављала је и послове Шефа делегације БиХ, те активно радила на промоцији Републике Српске. По националности је Бошњакиња.